

ТЕМИТЕ В МЕДИИТЕ

11.07.2024 г.

[Д-р Филип Петрунов за уникалното откритие: Златният пръстен може да е на управителя на Средец](#)

- Телеграф

Пръстен с двуглав орел е открит в гроб, изсечен в скала край Кокаляне, по време на разкопките в крепостта Урвич.

Бижутото е златно и е било в неograбен гроб.

Символ

„Телеграф“ се свърза с д-р Филип Петрунов от Националния археологически институт с музей при БАН, който заедно с Виолина Кирякова от Националния исторически музей е ръководител на разкопките. Ето какво обясни той: „Пръстенът определено не е на член от царското семейство не само защото на него няма корона, но липсва и монограм.

Изобразеният на него двуглав орел обаче е символ на царската власт, която е делегирана на дадено лице. Затова е сигурно, че е принадлежал на управителя на Средец или на друг високопоставен сановник от края на Второто българско царство. За това свидетелства и иконографският му тип, който го датира към 60-те - 80-те години на XIV век. Розетата от страни върху пръстена символизира приемственост и родова памет. Покойникът е поставен в ковчег, който е бил замазан с хоросан“.

Църква

Гробът се намира в преддверието на тази църква-гробница и е най-късният от четирите, маркирани в каменния плочник посредством символични арки. За това погребение скалата отдолу е била изсечена на 1,10 метра дълбочина, за да бъде положено тялото на покойника. Това определено е специална гробница именно за тези висши сановници. Два от гробовете вероятно са били ограбени още през XVI век, за което археолозите съдят по пръснати сребърни ажурни части от накит, може би диадема. Гробът с пръстена обаче е бил непокътнат от иманяри, но няма никакъв друг погребален инвентар. Самите кости не са намерени в добро състояние, което вероятно е заради просмукването на дъждовна вода в ковчегата. Във втория неograбен гроб е погребан мъж на около 45-50 години, облечен в бяла роба с копчета.

[Пръстенът, открит от археолози край София, вероятно е на член на царското семейство от XIV в.](#)

- stolica.bg

Пръстенът с двуглавия орел, открит вчера при проучването на една от църквите в цитаделата на Кокалянски Урвич край София, вероятно е принадлежал на човек от българското царско семейство от втората половина на XIV век. Това съобщават археолози във Фейсбук групата Archaeologia Bulgarica.

„Над орела няма корона, което означава, че не става дума за самия владетел“, смятат археолозите от екипа на Виолина Кирякова /НИМ/, със съръководител д-р Филип Петрунов /НАИМ-БАН/.

Пръстенът е открит в един от четирите гроба, маркирани в каменния плочник на черквата-гробница (много рядък тип) чрез нещо като псевдо арки.

Два от гробовете вероятно ще се окажат ограбени още през XVI век. При премахването на насипа археолозите са намерили пръснати, както и сребърни ажурни части от накит, вероятно диадема.

Първия гроб, който учените са отворили, не е бил обект на посегателства, макар че костите в ковчега с хоросанова замазка отгоре не са в добро състояние заради просмукването на дъждовна вода.

„Все пак мога да кажа, че първоначално пръстенът трябва да е бил на ръката на покойника. Мястото на гроба е в преддверието, тоест на човек от по-късно погребаните в черквата – коментира д-р Филип Петрунов. – Иконографския тип ни насочва към 60-те-80-те години на XIV век, но още не сме готови да предположим името на човека, заради когото скалата е била изсечена много трудно на 1,10 м надолу. Ще добавя само, че розетата отстрани върху пръстена символизира приемственост и родова памет.“

[Стартираха археологически разкопки в античната крепост Каста Мартис](#)

- [trud.bg](#)

Стартираха археологическите разкопки на античната крепост Каста Мартис в граничния град Кула. След прекъсване на проучванията за близо половин век, последните разкопки на обекта са правени през 1972 г, днес за втора поредна година археолозите разкриват 7 пласта от културните напластявания под крепостта от 1 до 6 век. Това съобщи ръководителят на разкопките доц. д-р Здравко Димитров, от Националния археологически институт с музей при Българската академия на науките (НАИМ-БАН).

Разкопките, отново се финансират от община Кула в размер на 18 000 лв. На този археологически обект е работени преди 52 години от археологът Йорданка Атанасова, но тя е проучвала само кула едно и кула две, източната крепостна стена на кастела.

Тази година екипът се състои от трима археолози и 12 работника, които ще работят в продължение на три седмици, и ще проучват южната страна на крепостта, която като напълно запазена във височина и е единствена в Северозапада. По време на археологическите проучвания на Каста Мартис миналата година, една от най-големите и най-запазените в автентичния си вид антични крепости в България, бяха извършени 6 сондажа и достигнахме до дълбочина от 3,50-4 метра. Изградена през 4 век след Хр., по времето на император Константин I Велики, тя е един много интересен археологически обект, припомни Димитров.

Археологът допълни, че при проучването са преминали през всички културни пластове, върху които е разположен римският кастел Каста Мартис в граничния град Кула.

На обекта проучвахме Кулите номер 1 и 2, и цялата източна стена на крепостта. Стигнахме до стените на Квадрибурга (квадратна крепост до кастела), което за нас археолозите бе неочаквано, допълни Димитров. Установихме хронологията истратиграфията на по голямата от двете крепости на Кастра Мартис, така наречената стена Квадрибург, която е част от цялото пространство от Кастела, разположен под целият съвременен център на сегашния град Кула, с обща площ близо 15 дка. И там проучвахме кула номер 1 и 2, и цялата източна стена. Откритите 7 пласта, датирани от 1 до 6 века, от културните напластявания на Кастра Мартис. Знаем, че крепостта е изградена в 4 век по времето на император Константин, съществува и през 5 век и е унищожена след варварските нашествия. Археолозите са установили, че преди да е изградена античната крепост, преди нея на това място е имало селище. Нашата цел, продължи Димитров, бе да разкрием в дълбочина тези ранни останки и да установим на каква дълбочина и на къде се развиват. За да можем днес да имаме ясна представа, къде да насочим проучванията си. Направените от нас открития за мащабите на римската крепост Каста Мартис са съизмерими с тези на другите антични крепости във Видинско – Бонония и Рациария. Така Каста Мартис се нарежда на трето място по големина сред разкритите антични крепости в региона. По време на проучването миналата година нашият екип откри близо 50 находки, много монети от различни периоди, фибули, различни накити и много голямо количество керамика от всички типове на римската керамика.

Местоположението на античната крепост Каста Мартис в идеалния център на граничния град Кула, голямата ѝ запазеност във вековете -тя се издига 20 метра над земята и се е съхранила в автентичния си вид близо 1600 години, е сериозна предпоставка и възможност за пълната и реставрация и социализация. Особено и след разкриването на запазените структури на източната стена на кула номер 2 и на южната стена на Кастра Мартис, допълни д-р Димитров.

Целият археологически обект се намира на общински и частни парцели, някои от които са изоставени. Община Кула има намерение да изкупи частните парцели, за да може да продължат в следващите години археологическите разкопки, до пълното разкриване на античната крепост и превръщането на обекта в голям археологически парк. Това е и нова възможност не само за изследвания в научната проблематика но и за развитието туризъм в региона, допълни доц.д-р Здравко Димитров.

Тази година екипът работи и проучва южната страна на крепостта и очакванията за разкриване на ценни запазени структури на обекта и откриване на много археологически артефакти.

Шестима заминават за Международната олимпиада по математика

- press.azbuki.bg

Ясни са шестимата български ученици, които влизат в отбора, който ще представи страната ни на 65-ата международна олимпиада по математика, съобщават от Сдружението на олимпийските отбори по природни науки.

В състезанието от 11 до 22 юли в английския град Бат реномето на родната математическа школа ще защитават Биляна Димитрова (XII клас, Софийска математическа гимназия), Марин Христов (XII клас, СМГ), Борис Гачевски (XII клас, СМГ), Ангел Христов (XI клас, ППМГ „Акад. Никола Обрешков“ – Бургас), Веселин Маркович (XI клас, МГ „Д-р Петър Берон“ – Варна) и Виктор Костадинов (XII клас, Първа частна математическа гимназия –София).

Тяхна конкуренция ще бъдат над 600 ученици от повече от 110 държави.

Формирането на националния отбор се прави на база резултатите от няколко национални състезания, националния кръг на олимпиадата и финално контролно по правилата на Международната олимпиада по математика.

В подбора и подготовката на учениците за националния отбор по математика участват и първата и втората резерва – Илия Василев (XI клас, ПЧМГ) и Андрей Стефанов (IX клас, ПЧМГ).

Ръководители на националния отбор тази година са проф. Станислав Харизанов от Института за космически изследвания и технологии (ИКИТ) и Институт по математика и информатика (ИМИ –БАН), и гл. ас. Стоян Боев (АУБ). Наблюдател е Драгомир Грозев.

Международната олимпиада по математика е първата олимпиада по природни науки. Създадена е през 1959 г. в Румъния. България, Унгария и Румъния са единствените държави, които са участвали във всички издания от създаването ѝ до днес. През 2023 г. отборът ни се завърна с шест медала – златен, сребърен и четири бронзови. Общо досега в състезанието са спечелени 303 медала – 57 златни, 127 сребърни, 119 бронзови медала.

“Лятната школа за учители от българските общности“ се осъществи за втора поредна година

- bta.bg/bg/news/bulgaria/national-news

„Лятна школа за учители от българските общности в Сърбия, Молдова и Украйна“ се проведе за втора поредна година в периода 24-28 юни 2024 г. Това събщи в своя сайт Изпълнителната агенция за българите в чужбина.

Събитието, което е съвместната инициатива между Изпълнителната агенция за българите в чужбина (ИАБЧ) и Кирило-Методиевския научен център при Българската академия на науките, тази година се състоя на територията на град Варна и събра учители от български произход от трите страни.

Те участваха в семинари, лекции и практически занимания, свързани с историята, културата и езика на България.

Програмата на лятната школа беше разнообразна и информативна, предлагаща на участниците възможност да подобрят своите педагогически умения и да задълбочат знанията си за България, отбелязва в своето съобщение ИАБЧ.

Освен теоретичните занятия, учителите посетиха исторически и културни забележителности във Варна и Балчик. Участниците също така имаха възможност да се срещнат с представители на академичните среди, които споделиха своя опит и прозрения по различни теми, свързани с българската култура и история.

На 28 юни второто издание на „Лятната школа за учители от българските общности“ официално беше закрито със специално посещение от изпълнителния директор на Изпълнителната агенция за българите в чужбина Райна Манджукова.

По време на посещението изпълнителният директор поздрави участниците за техния ангажимент към запазването и популяризирането на българското културно наследство и връчи сертификати на всички учители, удостоверяващи тяхното участие и постижения по време на програмата.

[Отбелязваме 156 години от гибелта на Хаджи Димитър и неговата чета и 187 години от рождението на Васил Левски](#)

- presstv.bg

Община Казанлък ви кани за почетем заедно паметта на Хаджи Димитър и четата му и да се преклоним пред светлия образ на Васил Левски. През целия месец юли може да разгледате изложба “150 години подвиг и памет”, посветена на гибелта на четата на Хаджи Димитър и Стефан Караджа. Изложбата е разположена в Културно-информационен център на ул. “Искра” 4. На 16 юли от 17:30 часа в ЛХМ “Чудомир” в града на розите ще може да се потопим в героичния образ на Васил Левски чрез гостуващата изложба “Места на памет (1873-1933)”.

Изложбата е на Институт за исторически изследвания и централната библиотека при БАН със съдействието на национален музей “Васил Левски” гр. Карлово. Освен нея всички ще могат да чуют и представянето на сборниците “Нови документи и изследвания. Васил Левски”, издание на Национален музей “Васил Левски” гр. Карлово=

На 18 юли се отбелязват 187 години от рождението на Васил Левски. В парк “Васил Левски” ще бъдат поднесени цветя. Отново на 18 юли от 10:00 часа в общинска библиотека “Искра” ще се проведе конкурс за рисунка и есе на тема “Малък съм или голям, аз за Левски знам”.

На 20 юли пред паметната плоча на Стефан Караджа на бул. “23 Пехотен Шипченски полк” ще бъдат поднесени цветя. Цветя в знак на признателност ще бъдат поднесени и пред

паметника на Христо Янъков и Стефан Орешков на площад “Севтополис” както и пред Паметника на загиналите казанлъчани през войните в парк “Розариум”.

На 20 юли от 11:00 часа на връх Бузлуджа ще се състои отбелязване на 156 години от гибелта на Хаджи Димитър и неговата чета. В памет на загиналите герои ще бъде отслужена панахида. След нея ще бъде възпроизведена възстановка-спектакъл на боевете при връх Бузлуджа от Национално дружество “Традиция”.

[Национална програма “Образование с наука” 2024-2028 г.](#)

- eufunds.media

Национална програма “Образование с наука” 2024-2028 г. цели да допринесе за положителна трансформация на средното образование в България чрез ангажиране на академичните среди. Идеята е академичните среди да подкрепят средното образование в България, за да се гарантира бъдещата успешна реализация на учениците в съвременния пазар на труда и да се издигне престижа на българското образование.

Националната програма предвижда да се предоставя по-целенасочена подкрепа за развитите на талантите и способностите им в сферата на висшето образование и науката. Ще се интегрират практики с научна насоченост в методите на преподаване и в създаването на нов тип образователни ресурси, ще се обогатяват училищните практики с разнообразни инициативи за подкрепа на учениците с изявени способности и таланти в областта на природните науки и математиката и др.

В резултат на дейностите по програмата се очаква да бъдат подкрепени 5 000 ученици, 1 000 учители и 150 училища в страната.

Финансиране

Бюджетът на програмата възлиза на 3,6 млн. лв., като средствата са осигурени от бюджета на Министерството на образованието и науката (МОН).

Средствата по програмата са разпределени както следва:

2024 г. – 1,1 млн. лв.; 2025 г. – 1,25 млн. лв. (индикативен бюджет); 2027 г. – 1,25 млн. лв. (индикативен бюджет). Бенефициенти

Могат да кандидатстват институти и звена на Българската академия на науките (БАН), институти и звена на Селскостопанската академия (ССА), акредитирани висши училища, обсерватории, музеи и планетариуми. Кандидатстването ще бъде в консорциуми с водещ партньор БАН.

Софийският университет “Св. Климент Охридски” ще координира дейностите за популяризация на науката, Великотърновският университет “Св. св. Кирил и Методий” ще координира дейностите по компютърна математика, Институтът по математика и информатика (ИМИ – БАН) ще координира дейностите, насочени към надарени ученици, а

Институтът за етнология и фолклористика с Етнографски музей (ИЕФЕМ – БАН) – дейностите, извършвани в музейни пространства.

Допустими дейности и разходи

Допустимите дейности включват:

Организиране на школи за ученици с изявени научни интереси; Изграждане на малки учебноизследователски общности в партньорство с училищните STEM центрове и участие в събития за ученици на национално и международно ниво; Създаване и развитие на стажантски програми с научноизследователски и иновативен характер за ученици и стажантски програми с научноизследователски и педагогически характер за студенти; Провеждане на курсове и семинари за педагози, насочени към извънкласно, олимпиадно, изследователско и проектно-базирано образование; Създаване на мултимедийно съдържание за целите на образователния процес и изнесена преподавателска дейност в музеи, институти, обсерватории и планетариуми; Провеждане и техническо осигуряване на научни конкурси в национален и регионален мащаб за ученици и студенти; Подготовка и участие в международни научни форуми за ученици; Провеждане на публични лекции, демонстрации и други събития, насочени към популяризация на науката и иновациите; Разработка и поддръжка на уебсайт, портал и координирано присъствие в социалните медии.

Ще се покриват разходи за персонал, командировки, дълготрайни материални и нематериални активи, вкл. апаратура и софтуер, външни услуги, пряко свързани с изпълнението на програмата, материали и консумативи, организиране на семинари и конференции, заплащане на членски внос, заплащане на такси за публикуване в научни списания, такси за участие в научни мрежи и др. Допустими са и непреки разходи – до 6% от стойността на преките такива.

Срокът за изпълнение на проектните дейности е до 30.09.2028 г.

ЕП: Изложба „Истина или лъжа? История на подправянията и фалшификациите“

- bta.bg/news/bulgaria/national-news

От 16 юли до 20 октомври Домът на европейската история към Европейския парламент гостува на Националния етнографски музей с пътуваща изложба за фалшификациите и измамите. От 16 юли до 20 октомври Домът на европейската история към Европейския парламент в Брюксел и Националния етнографски музей в София организират изложба „Истина или лъжа? История на подправянията и фалшификациите“, която може да бъде посетена в залите на Националния етнографски музей на пл. „Княз Александър I“, No 1 (сградата на Националната галерия - Двореца).

Официалното откриване на изложбата ще се проведе на 16 юли, вторник, 2024 г., от 18.00 ч. в Националния етнографски музей в София с участието на представители на Дома на европейската история, Националния етнографски музей, БАН, членове на европейския парламент и представителни на местните власти и дипломатическия корпус.

Историята на човечеството е изпълнена с безброй примери за лъжи, замаскирани като истина. В хода на вековете – при война, в политиката, икономиката и в други сфери на човешката дейност – фалшифицирането и измамата се използват от своите създатели за постигането на желани цели. Старателно подготвени, тези фалшификации прикриват фактите в лабиринт от полуистини и пълни измислици. За да стигне до истината, човек трябва да следва нишката до сърцевината на лабиринта, като по пътя си открива и разобличава всяка лъжа.

Изложбата, чието оригинално заглавие е „Fake (f)or Real“, изследва именно подобен род теми като представя различни фалшификации в исторически контекст. Важно място в нея заемат обстоятелствата, обясняващи причините, интересите и мотивите, които са били влагани за създаването на тези фалшификации. Обърнато е внимание и на влиянието, което те са оказали върху очакванията, ценностите и вярванията на хората и как в последствие са били развенчавани.

Експозицията „Истина или лъжа“ разглежда хронологично шест теми: Власт и молитви, Оpozнаване на света, Обединяване и разединяване, Борба с войната, Фалшификати и богатства, Епоха на „постистината“. Разказаните истории са подкрепени с множество примери и визуализирани чрез артефакти, голяма част от които са от колекцията на Дома на европейската история. Изложбата включва повече от 100 обекта – произведения на изкуството, фотографии, документи и карти, съдържащи въображаеми територии, описания на магии, подправени биографии на християнски светци, фалшифицирани произведения на изкуство и потребителски стоки. Експозицията предлага и интерактивни пространства, в които посетителите, чрез игри и видео материали, могат да влязат в амплото на проверяващи фактите, сблъсквайки се с трудната задача – да разберат кое е истина и кое лъжа; какво може да бъде публикувано и какво не.

Допълнителна информация

Дом на европейската история към Европейския парламент, Брюксел

Основната задача на Дома на европейската история е интерпретирането и представянето на европейската история в различни перспективи. Мисията, която институцията следва, е по-доброто разбиране на европейската история, стимулирането обмена на идеи и поставянето под въпрос на широкопопулярни схващания и тяхната истинност. Музеят е разположен в сърцето на Европейския квартал в Брюксел и е открит през май 2017 г.

Постоянната експозиция на музея предоставя на посетителите възможност да вникнат във времето на XIX и XX век и очертава еволюцията на европейската интеграция за периода. Ежегодно музеят създава тематични временни експозиции, какъвто е случаят с „Истина

или лъжа? История на подправянията и фалшификациите“, която в момента е представяна в редица европейски градове.

Национален етнографски музей

Националният етнографски музей събира, изследва, презентира предмети и истории от бита и културата в миналото и настоящето. Музеят се стреми да съхранява паметта за живота на хората, населявали българските земи; да представя непознати области от живота в миналото и настоящето; да документира и представя историите на отделни предмети от колекциите; да провокира дебат чрез експозициите и да осигурява преживяване и възможност за образование на своите посетители. Така той има амбицията да бъде музей на хората и за хората, музей за връзките между природата и цивилизацията, между българската и другите култури.

Музеят е част от Института за етнология и фолклористика с Етнографски музей - БАН - национален център за етнологични, фолклористични, културно-антроположки и музеоложки изследвания.